

فرصت‌های اشتغال و صادرات در اقتصاد خلاق؛

از چالش ساختارهای نا کارآمد تا افق گشایش
بازارهای جهانی

پنل تخصصی «صادرات صنایع خلاق؛ فرصت‌ها و راهبردها» با گردهمایی جمعی از مدیران، صاحب‌نظران و کنشگران این عرصه در حاشیه رویداد ملی «مانوین» در اصفهان برگزار شد. حاضران در این نشست ابعاد گوناگون ظرفیت‌های فرهنگی، سرمایه انسانی و زیرساخت‌های حقوقی و تجاری کشور را بررسی کردند و به واکاوی دلایل ناکامی در تبدیل مزیت‌های کیفی و خلاقانه به درآمدهای پایدار ارزی و فرصت‌های شغلی بین‌المللی پرداختند. برآیند مباحث نشان داد که ریشه اصلی موانع صادراتی در کمبود خلاقیت یا نیروی انسانی ماهر نیست، بلکه در شکاف عمیق ساختارهای اداری، عدم پیوند میان اجزای زیست‌بوم و غفلت از آموزش‌های تخصصی صادرات نهفته است.

شکاف عمیق میان تولید فرهنگی و سازوکارهای تجارت بین‌الملل

در جریان این نشست، علی کردآبادی، رئیس دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه در اصفهان، به بررسی تناسب‌نداشتن ظرفیت‌های خلاقانه با توانمندی سازوکارهای اجرایی کشور پرداخت. وی با صراحت اعلام کرد که توانمندی بالقوه فعالان و آفرینندگان آثار، بسیار فراتر از بسترها و قواعد حاکم بر سازمان‌های متولی است و نهادهای مسئول تاکنون نتوانسته‌اند پاسخی هم‌پای این ظرفیت‌ها ارائه دهند. کردآبادی با اشاره به کوشش‌های دیپلماتیک در سفارتخانه‌ها یادآور شد که رفع این معضل صرفاً در حیطه وظایف یک دستگاه مشخص نیست و به یک عزم و هماهنگی فراگیر میان تمام ارکان تصمیم‌گیری کشور نیاز دارد. وی انزوای مزمن کشور در دهه‌های گذشته و غیبت در تعاملات جدی جهانی را عامل افزایش هزینه‌های توسعه دانست و تأکید کرد که برقراری پیوند با نظام بین‌الملل نباید در انحصار دستگاه دیپلماسی یا ساختارهای دولتی بماند، بلکه باید زمینه تعامل دانشگاهیان، کارشناسان، فعالان اقتصادی و کارآفرینان با روندهای جهانی به‌صورت طبیعی فراهم شود. او برای تبیین دقیق این مسئله، به داده‌های یک ارزیابی علمی درباره حضور کالاهای شاخص استان اصفهان در بازارهای خارجی اشاره کرد؛ ارزیابی موثقی که نشان می‌دهد ظرفیت ذاتی محصول برای نشستن در قفسه بازارهای بین‌المللی نمره درخشان ۱۶۷ از ۱۰۰ را کسب کرده، اما ساختارها و مقررات تجاری و اداری متناظر با آن امتیازی بهتر از ۲۳ کسب نکرده‌اند. این ناهمگونی آشکار نشان می‌دهد که دارا بودن سرمایه غنی بدون ساختار تسهیل‌گر، هرگز به ارزش افزوده و جهش اقتصادی تبدیل نخواهد شد.

پیاده‌سازی الگوی مثلث طلایی برای پایداری اکوسیستم اشتغال و نوآوری

رئیس دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه در اصفهان با بازخوانی تجربیات بین‌المللی خود به نمونه کشور هلند اشاره کرد و گفت

کشوری با مساحتی در حدود یک‌چهارم ایران، توانسته حجم صادراتی فراتر از ۷۲۰ میلیارد یورو ثبت کند. این دستاورد بزرگ نه برآمده از وسعت جغرافیایی، بلکه محصول استقرار یک زیست‌بوم کارآمد برای نوآوری و پیوند ساختاریافته میان ارکان جامعه است. در این تجربه، الگوی «مثلث طلایی» متشکل از سه ضلع بخش خصوصی، بخش عمومی و مراکز پژوهشی-دانشگاهی پیاده شده که توانسته است در هماهنگی کامل، بهره‌وری کلیه بخش‌ها را ارتقا داده و زمینه نفوذ در بازارهای جهانی را تقویت کند. کردآبادی نبود هماهنگی میان ارکان تصمیم‌گیر، دانشگاه‌ها و کنشگران بخش خصوصی در ایران را به هدررفت انرژی و تلاش بی‌حاصل تشبیه کرد و افزود که دستیابی به این هم‌افزایی نیازمند بازنگری در برنامه‌های آموزش مهارتی، شناسایی نیروهای کارآمد با تجربه بین‌المللی و استفاده از الگوهای موفق جهانی است تا منابع انسانی حوزه اقتصاد خلاق به جای فرسایش در چرخه بوروکراسی، در مسیر خلق ارزش جهانی به کار گرفته شوند.

لزوم تخصصی‌سازی مهارت‌های صادرات و پشتیبانی هدفمند از فعالان خلاق

در بخش دیگری از این نشست، محسن افروخته، معاون توسعه صندوق نوآوری و شکوفایی، ضمن برشمردن مزیت‌های نیروی کار خلاق، جوان و نسبتاً ارزان کشور، تأکید کرد که این مزیت‌ها تا زمانی که وارد چرخه عملیاتی و بازار واقعی نشوند، ثروت آفرین نخواهند بود. وی تقدم توسعه بازار داخلی بر ورود به عرصه بین‌المللی را یادآور شد و خاطرنشان ساخت که موفقیت در تولید الزاماً متضمن موفقیت در صادرات نیست، چرا که ورود به بازارهای جهانی یک مهارت و حرفه کاملاً تخصصی است و کسب‌وکارهای خلاق باید به جای درگیر شدن در جزئیات تجارت خارجی، از ظرفیت شرکت‌های تخصصی مدیریت صادرات استفاده کنند.

افروخته با اشاره به ماهیت هویت‌بخش اقتصاد خلاق افزود که عرضه این محصولات علاوه بر آورده ارزی، سفیر فرهنگی و بازتاب‌دهنده سبک زندگی و هنر بومی ایران است و برخلاف

بازارهای اشباع‌پذیر مصرفی، قابلیت بازتعریف ارزش‌های زیبایی‌شناختی بی‌پایان دارد. وی با نقد فاصله‌دار بودن تسهیلات حوزه صنایع خلاق در قیاس با شرکت‌های دانش‌بنیان، از برنامه‌ریزی برای حمایت نظام‌مند از شرکت‌های مدیریت صادرات، بازنگری قوانین جهت برخورداری شرکت‌های خلاق از امتیازات حقوقی و مالیاتی و همچنین ایجاد زیرساخت شناسنامه دیجیتال برای احراز اصالت و پیشینه آثار هنری و خلاقانه بر بستر فناوری‌های نوین زنجیره بلوکی و توکن‌های غیرقابل معاوضه خبر داد تا اعتماد متقابل در خریدهای خارجی تثبیت شود.

تقدم درک مشترک و پژوهش‌های بازارمحور بر تصمیمات هیجانی

حسین روزبه، رئیس سازمان توسعه همکاری‌های علمی و فناوریانه بین‌المللی، به عنوان دیگر سخنران این پنل، پایه اصلی تحول را ایجاد فهم مشترک از ماهیت زیست‌بوم اقتصاد خلاق میان دستگاه‌های دولتی و بخش خصوصی قلمداد کرد. او با هشدار نسبت به ورود احساسی و بدون مطالعه به بازارهای خارجی اظهار داشت که اشتغال پایدار و بقای کسب‌وکارهای نوپا مستلزم شناخت دقیق نیاز مخاطبان هدف، بررسی قواعد تجاری و ارزیابی رقبا پیش از ورود به فرایند عرضه است.

به گفته روزبه، ظرفیت‌های فرهنگی باید به عنوان یک پیشران در طراحی برنامه‌های اقتصادی و مدل‌های اشتغال‌زایی دیده شوند و در این بین، بخش خصوصی نیز موظف است مسئولیت عملیاتی خود را بر عهده بگیرد و با مشارکت در بازتعریف سازوکارهای همکاری با نهادهای دیپلماتیک و اجرایی، مسیرهای تازه‌ای برای عبور از تنگناها بگشاید.

برآیند سخنان حاضران در این نشست حکایت از آن دارد که گره‌گشایی از بن‌بست صادرات صنایع خلاق نه در گروی انتظار برای تخصیص بودجه‌های مقطعی، بلکه نیازمند هم‌گرایی دستگاه‌ها، تصویب قوانین حمایتی پایدار، ارتقای مهارت‌های شغلی در حوزه بازاریابی بین‌الملل و ترسیم یک نقشه راه واحد میان تولیدکننده، نهاد دانشگاهی و دستگاه دیپلماسی است. ■

عبور از اقتصاد نفتی با جهش اشتغال در اقتصاد خلاق؛

ضرورت تجمیع جزایر پراکنده مدیریتی و تدوین قانون جامع

نشست هم‌آفرینی توسعه زیست‌بوم صنایع خلاق در حاشیه رویداد ملی صنایع خلاق «مانوین» و در محل شهر نمایشگاهی اصفهان با حضور جمعی از مدیران، صاحب‌نظران و فعالان این حوزه برگزار شد. سخنرانان در این گردهمایی با واکاوی چالش‌های بنیادین پیش‌روی کارآفرینان و سرمایه‌های انسانی حوزه فرهنگ و هنر، به نقد ساختارهای فرسوده حقوقی و موازی‌کاری‌های اداری پرداختند. حاضران تأکید کردند که دستیابی به سهم واقعی ایران از بازار جهانی اقتصاد خلاق و ایجاد فرصت‌های پایدار شغلی، مستلزم عبور از پراکندگی دستگاه‌های متولی، تعیین نهاد مرجع و بازنگری در مدل‌های هدایت ایده به بازار است.

***.سهم تمدنی ایران از بازار جهانی اقتصاد خلاق و موانع پیش‌رو**
پرویز کرمی، رئیس سابق ستاد فناوری‌های نرم و صنایع خلاق، با اشاره به ریشه‌های عمیق تمدنی ایران در طول چند هزار سال گذشته، سرمایه انسانی و فرهنگی کشور را مزیتی

را در سراسر دنیا فراهم کند. با توجه به سهم یک درصدی ایران از جمعیت و جغرافیای جهان، برخورداری از دست‌کم یک درصد از این گردش مالی و اشتغال، حق طبیعی و میراثی کشور به شمار می‌رود، با این حال ایران حتی به این سهم

کم‌نظیر خواند که باید بسترساز خلق ثروت و اشتغال پایدار شود. بر پایه برآوردهای بین‌المللی، ارزش بازار صنایع خلاق در جهان رقمی نزدیک به ۷۰۰ میلیارد دلار برآورد می‌شود که توانسته است فرصت اشتغال مستقیم بیش از ۵۰ میلیون نفر